

Sadłowski, Marian

130 lat Huty Bobrek w Bytomiu

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 32/2, 520-521

1987

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

resu rzymskiego obok dużej ilości żużla dymarskiego. W związku z tym planuje się przeprowadzenie w tym miejscu badań wykopaliskowych.

Przeprowadzono w sierpniu 1986 roku prace inwentaryzacyjne i wykopaliskowe starfo-
wiły, jak już wspomniano na wstępie, kolejny etap realizacji planu zakładającego za-
inwentaryzowanie wszystkich stanowisk dymarskich i osadniczych na terenie starożytnego
ośrodka górnictwo-hutniczego w Górach Świętokrzyskich.

Jolanta Drażyk
(Kielce)

150 LAT HUTY „JEDNOŚĆ” W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH

Huta „Jenność” obchodzi w 1986 roku 150-lecie swego powstania. z tej okazji Ko-
misja Historii i Ochrony Zabytków Hutniczych SITPH odwiedziła Hutę, gdzie zorganizowano
spotkanie w dniu 22 marca na którym mgr inż. Hubert Boncol zreferował historię
Huty.

W roku 1836 br Donnersmark i Dom Bankowy Braci Oppenfeld z Berlina podjęli
decyzję budowy huty. Projekt huty opracował inż. Wedding w oparciu o wzory angielskie.
Część urządzeń sprowadzono z Anglii, a część wykonała huta w Gliwicach. Hutę
nazwano imieniem żony właściciela „Laura”.

Pierwszy wielki piec uruchomiono w 1839 r. Huta posiadała wówczas 4 wielkie piece,
pudlingarnię, odlewnię i walcownię żelaza. W 1845 r. wyprodukowano 3470 t. surówki
i 4695 t. wyrobów walcowanych. W latach 1845—1850 zbudowano młotownię oraz walcownię
szyn i blachy, a w 1857—1862 2 wielkie piece i walcownię drobnych profili. Huta po-
siadała swoją koksownię, prażalnię rud, cegielnię wyrobów ogniotrwałych, piece wapienne
i kuźnię. Produkcja w roku 1858: 6371 t. surówki, 12753 t. wyrobów walcowanych. W nast-
ępnych. 12 latach produkcja surówki wzrosła czterokrotnie, a wyrobów walcowanych
dwukrotnie. W roku 1870 Donnersmark zakupił Hutę „Królewską” i powstała spółka
akcyjna „Zjednoczone Huty Królewska i Laura”. Huta Laura rozwijała się w dalszym ciągu
i osiąga w roku 1899 produkcję 53 tys. t stali z 38 pieców publrarskich. W 1907 r. produkcja
stali spadła do 34 tys. t stali, aby w roku 1919 zatrzymać produkcję stali pudlarskiej.
Pierwszy piec martenowski uruchomiono 5 marca 1879 r., drugi w 1898 r., trzeci (15-to-
nowy) w 1912 r. i czwarty (50-tonowy) w 1918 r. W latach dwudziestych produkcja sta-
li martenowskiej doszła do 83 tys. t. Walcownię blachy cienkiej wybudowano w latach
1894—1895. W 1907 r. wyprodukowano 44 tys. t blach. Walcownię rur zgrzewanych wy-
budowano w 1894 r. Walcownię rur bez szwu systemu Mannesmanna o średnicy do 76 mm
wybudowano w latach 1903—1906. W latach 1908—1909 wybudowano nową walcownię
rur zgrzewanych do dziś pracującą. Od 1883 r. pracuje w hucie ocynkowania, która
w 1907 r. ocynkowała 3170 t. wyrobów stalowych.

W 1910 r. uruchomiono walcownię systemu Wittenera dla rur bez szwu średnicy
83—140 mm, a po jej unieruchomieniu w 1924 r. zainstalowano w 1928 r. nowy zespół
Mannesmanna dla rur o średnicy 76—165 mm.

Po I wojnie światowej zmienia się stopniowo charakter huty z surowcowej (likwi-
dując wielkie piece) na hutę o rozwiniętym przetwórstwie (rozwijając produkcję rur, wal-
cowanych i ocynkownię).

W 1936 r. Huta „Laura” staje się własnością Skarbu Państwa, a po II wojnie świa-
towej przyjmuje nazwę „Huta Jedność” dla upamiętnienia Zjednoczenia PPR i PPS.

Maria Sadłowski
(Katowice)

130 LAT HUTY BOBREK W BYTOMIU

W dniu 27 września 1986 r. Komisja Historii i Ochrony Zabytków Hutnictwa Sto-
warzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego zorganizowała sympozjum popu-

larno-naukowe w Hucie Bobrek w Bytomiu z okazji jej jubileuszu 130-tej rocznicy założenia huty. Huta Bobrek uczciła swój jubileusz wydaniem 60-stronicowej broszury opisującej historię huty od założenia do dnia dzisiejszego. Na sympozjum kolega Serafin Październiak przedstawił historię założenia huty na tle ówczesnych stosunków w Bytomiu i na Śląsku.

Po rewolucji francuskiej w czasie wojen napoleońskich Żydzi uzyskali pełnię praw obywatelskich w Europie. W Bytomiu Żyd Simon Friedländer prowadził wyszynk (karcznię). Handlując towarami spożywczymi dorobił się majątku. Syn jego Moritz, prawnik założył Spółkę Akcyjną Górniczo-Hutniczą „Wulkan”, która wykupiła grunta od prywatnych właścicieli i wybudowała w roku 1856 hutę żelaza nazwaną „Wulkan”. Przez pierwsze kilkanaście lat huta przeżywała niepowodzenia z powodu braku zbytu żelaza, tak, że w roku 1869 nastąpiła upadłość Spółki i wygaszenie pieców. Synowie założyciela wykupują na licytacji hutę i nazywają imieniem ojca „Moritz”. Wojna niemiecko-francuska w 1870 r. spowodowała zapotrzebowanie żelaza, które umożliwiło uruchomienie huty, lecz już w 1874 r. znowu zatrzymano produkcję. W roku 1883 nowi właściciele bracia Jerzy i Oskar Caro rozbudowują hutę zmieniając nazwę huty na „Julia”. W 1887 r. huta wchodzi w skład koncernu „Górnośląski Przemysł Żelazny”. Huta rozbudowuje się, przybywa jej koksownia (3 baterie po 40 komór), modernizuje się wielkie piece. W 1890 r. powstaje benzolownia. W 1898 r. huta posiada 7 wielkich pieców, 4 koksownie. W 1900 r. uruchomiono elektrownię o zainstalowanej mocy 1250 KM. W 1906 r. uruchomiono 3 piece martenowskie i rozpoczęto produkcję stali. W 1910 r. uruchomiono walcownię-zgniatacz. W 1913 r. huta posiada 7 pieców martenowskich. Po I wojnie światowej w dniu 29 sierpnia 1922 r. wybucha pierwszy strajk. W 1923 r. huta zatrudnia 4795 osób. W 1924 r. strajk trwa przez 5 tygodni. Wybudowano nową amoniakalnię. W czasie kryzysu europejskiego (1929—1930) produkcja surówki spada z 310 na 31 tys. ton, a stali z 358 na 189 tys. ton na rok. W 1937 r. hr. Ballestrem wykupuje od rządu akcję Spółki (Oberhütten). W 1938 r. uruchomiono ósmy piec martenowski i nową baterię koksowniczą. W czasie II wojny światowej huta częściowo modernizuje się, 28 stycznia 1945 r. Niemcy opuszczają Bytom, a 11 maja 1945 r. hutę przejmuje administracja polska.

Obecnie pracują w hucie 3 wielkie piece (2 o pojemności po 600 m³, a 1 o pojemności 360 m³ (5 pieców martenowskich (po 75 t) i walcownia-zgniatacz.

Najciekawsze zabytkowe urządzenia hutnicze z końca XIX wieku to transport złomu i żelazostopów w stalowni, załadunek wielkich pieców wyciągiem pionowym oraz budynek dawnej hali maszyn, dziś stanowiący magazyn.

Marian Sadłowski
(Katowice)

Z ZAGRANICY

II MIĘDZYNARODOWY KONGRES HISTORII TURECKIEJ I ISLAMSKEJ NAUKI I TECHNIKI W STAMBULE (28 KWIETNIA — 2 MAJA 1986 R.)

II Międzynarodowy Kongres Historii Tureckiej i Islamskiej Nauki i Techniki w przeważającej części poświęcony był architekturze i budownictwu w państwie otomańskim, a zwłaszcza w Stambule w XVI wieku, przede wszystkim dziełu wybitnego architekta, Sinana. Kongres, zorganizowany przez Komitet pod przewodnictwem prof. dr Kâzima Çeçena zgromadził wielu uczonych z ośrodków naukowych Turcji, a także z innych krajów, m.inn. z Austrii, Kuwejtu, Iranu, Sudanu, Maroka, Pakistanu — z krajów socjalistycznych przedstawili swoje prace dr Géza Feher (Węgry) i autor niniejszego sprawozdania.